

خلیج فارس؛

گهر ناشناخته توسعه ما

خلیج فارس تنها یک خلیج ساده برای ایران نیست. این خلیج نقش بسیار مهمی در امنیت و حفظ تمامیت ارضی کشور ما بازی می‌کند، به همین دلیل ایران بیشترین نقش را برای حراست و امنیت و توسعه راه‌های دریایی در این خلیج داشته است. تنها کافیست نگاهی به تاریخ این منطقه بیاندازید تا متوجه این مهم بشوید. در طول تاریخ ایران، همواره دو دریا نقشی استراتژیک داشته‌اند. اینان عبارت بودند از دریای مدیترانه و خلیج فارس. دریای مدیترانه از آن رو که گلوگاه تجارت جاده ابریشم بود و بدون اتصال به آن تجارت جاده ابریشم از خاک ایران مختل می‌شد و خلیج فارس از آن رو که تمامی ساختارهای تجاری و امنیتی ایران با عرض‌های جغرافیایی پایین‌تر از طریق این دریا انجام می‌شد. به‌ویژه آنکه ایران تنها کشوری در حاشیه خلیج بود که حکومت دراز مدت و فرهنگ غنی داشت. امروز نیز خلیج فارس هم رگ حیاتی امنیت ما بوده و هم زمینه لازم برای حضور فرهنگ ایران در مناطق هم جوار خود را فراهم می‌سازد. بنابراین لازم است به ابعاد مهمی که توجه به این خلیج را اجتناب‌ناپذیر می‌کنند پرداخته و اهمیت آنها را یادآور شویم.

۱. در حوزه سیاسی، بدون حضور ایران این خلیج امنیت خود را از دست خواهد داد، چرا که ایران بیشترین کرانه ساحلی این خلیج را در برگرفته و حضوری مستمر در آن داشته است.

۲. در حوزه اقتصاد، ایران با نزدیک به یکصد میلیون جمعیت و پتانسیلی بالا از تقاضا می‌تواند بیشترین سهم اقتصادی خلیج فارس را از آن خود کند. چنانکه چنین کرده است، هرچند که در حال حاضر به دلیل اعمال سیاست‌های غلط سهم اصلی این پتانسیل عظیم تقاضا، به خود ما نمی‌رسد و فعلاً چند جزیره کوچک بیشترین سهم را از آن خود کرده‌اند. طبیعی است اگر نتوانیم جهت صحیح تصاحب این سهم را پیدا کنیم، با معضلات اقتصادی-امنیتی زیادی در اقتصاد کشور روبه‌رو خواهیم شد. ایران به دلیل همین سهم بزرگ باید رهبری اقتصادی خلیج فارس را به‌دست گرفته و سهم خود را دگر بار احیا کند. متأسفانه دلیل شاخ و شانه کشیدن چند کشور کوچک را باید در همین فقدان توجه به نقش رهبری اقتصادی ایران در خلیج فارس جستجو کرد.

۳. در صحنه فرهنگی، ایران همواره نقشی مهم در خلیج فارس داشته است. از حکمت و فلسفه تا ادبیات و موسیقی منطقه خلیج فارس کاملاً تحت تأثیر فرهنگ ایران بوده است. تجربه نشان داده، آن هنگام که تولیدات فرهنگی ایران کاسته می‌شد امنیت جنوبی ایران در خلیج فارس نیز به خطر می‌افتاد. موضوع مهم آن است که بتوانیم بر تولیدات فرهنگی خود به‌ویژه در زمینه هنرهای موسیقی، سینما، تئاتر و دیگر شاخه‌ها را رابطه با خلیج فارس بیافزاییم، به‌طوری‌که این آثار دارای جذابیت منطقه‌ای بوده و بر حافظه مردم این منطقه اثر گذار باشند. اگر دولت مردان، اهمیت خلیج فارس را برای حفظ امنیت کشور درک می‌کردند، امروزه باید ناظر بر ظرفیتی فرهنگی در این زمینه می‌بودیم که متأسفانه چنین نشده و گاه حتی موضوع معکوس شده، به‌طوری‌که، مناطقی که حتی به اندازه نیمی از کوچکترین استان کشور وسعت ندارند، مدعی شده‌اند. به هر تقدیر آنچه برای ما بسیار حیاتی و مهم است فعال شدن در هر سه شاخه سیاسی، اقتصادی و فرهنگی است. البته هر چه در شاخه‌های فرهنگی و اقتصادی در خلیج فارس فعال تر شویم از بار هزینه‌های سیاسی که امنیت ناپایداری را پدید آورده و مخارج زیادی را بر دشمنان می‌گذارند رها خواهیم شد. برعکس توجه به تولیدات فرهنگی و عرصه‌های اقتصادی هم موجب توسعه کشور می‌شود و هم نقش ما را در خلیج فارس صد چندان خواهد کرد.

در این زمینه می‌توان به دو رشته مهم صنعتی توجه کرد، که عبارتند از پتروشیمی و گردشگری. در عرصه پتروشیمی ایران با توجه به سوابق بسیار بیشتر حضور خود در خلیج فارس (نمونه آن پالایشگاه آبادان و پتروشیمی ماهشهر) می‌تواند سکاندار این صنعت در خلیج فارس باشد. طرح عسلویه نیز با توجه به همین اهمیت به اجرا درآمد که امیدواریم دولت مردان آن را بجد گرفته و دنبال کنند. در عرصه گردشگری باید خاطر نشان سازیم که پیوند این صنعت با خلیج فارس برای کشور ما امری استراتژیک و بسیار حیاتی است، هر چه جاذبه‌های گردشگری بیشتری در خلیج فارس توسط ما فعال شوند، بر امنیت حضور ما در منطقه نیز افزوده می‌شود. به‌ویژه آنکه گردشگری رشته‌ای است صنعتی که به سهولت می‌تواند تولیدات هنری و فرهنگی را در خود فعال کند. به عبارت بهتر با توسعه گردشگری در خلیج فارس می‌توانیم با یک تیر دو نشان زنیم. اگر مدعی رهبریت ایران بر دریاهای جنوب کشوریم و به‌ویژه اگر می‌خواهیم نقش مسئولانه و مدیریتی کشور را در خلیج فارس به جهانیان نشان دهیم باید از گفته‌ها و شعارها کم کنیم و بر عمل‌ها بیافزاییم. یعنی شایستگی خود را برای این رهبری نشان دهیم. دو نیروی اقتصاد و فرهنگ قادرند این مهم را به فرجام رسانند و میدان را برای امنیت پایدار خلیج فارس در جهت امنیت پایدار کشورمان فراهم آورند.

PERSIAN GULF
REMAINS
PERSIAN GULF
FOR EVER

عکس: بهزاد ترکی زاده